

KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRLÜĞÜ
Directorate of Corporate Communication

Dersin Adı: İş Sağlığı ve Güvenliği

Dr. Öğr. Üyesi Sinan UZUNDUMLU

Nelere değineceğiz?

Risk Değerlendirmesi

- ✓ Temel Kavramalar
- ✓ Risk Değerlendirme Süreci
- ✓ Risk Değerlendirme Ekibi ve Dökümantasyonu
- ✓ Risk Değerlendirme Uygulaması

İlgili Mevzuat

Resmî Gazete Tarihi: 29.12.2012 Resmî Gazete Sayısı: 28512

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSK DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİ

Temel Kavramalar

- Risk: Tehlikeden kaynaklanacak kayıp, yaralanma ya da başka zararlı sonuç meydana gelme ihtimalini ifade eder.
- Tehlike: İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek, çalışanı veya işyerini etkileyebilecek zarar veya hasar verme potansiyelini ifade eder.
- Kaza: Yaralanmaya, sağlığın bozulmasına veya ölüme sebep olan olaydır.
- Olay: Yaralanmaya, sağlığın bozulmasına veya ölüme sebep olan veya sebep olacak potansiyele sahip olan işle ilgili fiillere denir.
- Ramak kala olay: İşyerinde meydana gelen; çalışan, işyeri ya da iş ekipmanını zarara uğratma potansiyeli olduğu halde zarara uğratmayan olayı ifade eder.

Temel Kavramalar

- Önleme: İşyerinde yürütülen işlerin bütün safhalarında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili riskleri ortadan kaldırmak veya azaltmak için planlanan ve alınan tedbirlerin tümünü ifade eder.
- Kabul edilebilir risk seviyesi: Yasal yükümlülüklerle ve işyerinin önleme politikasına uygun, kayıp veya yaralanma oluşturmayacak risk seviyesini ifade eder.
- Risk değerlendirmesi: İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli çalışmalara denir.

Risk Değerlendirme Süreci

Risk değerlendirme süreci 6 aşamada incelenebilir;

- Tehlikeleri tanımlama,
- Riskleri belirleme ve analiz etme,
- Risk kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması,
- Dokümantasyon,
- Yapılan çalışmaların güncellenmesi
- Gerekğinde yenileme

Risk Değerlendirme Süreci - Tehlikeleri tanımlama

Tehlikeler tanımlanırken aşağıda belirtilen bilgiler toplanır;

- a) İşyeri bina ve eklentileri.
- b) İşyerinde yürütülen faaliyetler işlemler.
- c) Üretim süreç ve teknikleri.
- ç) İş ekipmanları.
- d) Kullanılan maddeler.
- e) Artık ve atıklarla ilgili işlemler.
- f) Organizasyon ve hiyerarşik yapı, görev, yetki ve sorumluluklar.
- g) Çalışanların tecrübe ve düşünceleri.
- ğ) İşe başlamadan önce ilgili mevzuat gereği

alınacak çalışma izin belgeleri.

- h) Çalışanların eğitim, yaş, cinsiyet ve benzeri özellikleri ile sağlık gözetimi kayıtları
- ı) Genç, yaşlı, engelli, gebe veya emziren çalışanlar gibi özel politika gerektiren gruplar ile kadın çalışanların durumu.
- i) İşyerinin teftiş sonuçları.
- j) Meslek hastalığı kayıtları.
- k) İş kazası kayıtları.
- l) İşyerinde meydana gelen ancak yaralanma veya ölüme neden olmadığı halde işyeri ya da iş ekipmanının zarara uğramasına yol açan olaylara ilişkin kayıtlar.

Risk Değerlendirme Süreci - Tehlikeleri tanımlama

- m) Ramak kala olay kayıtları.
- n) Malzeme güvenlik bilgi formları.
- o) Ortam ve kişisel maruziyet düzeyi ölçüm sonuçları.
- ö) Varsa daha önce yapılmış risk değerlendirmesi çalışmaları.
- p) Acil durum planları.
- r) Sağlık ve güvenlik planı ve patlamadan korunma dokümanı gibi belirli işyerlerinde hazırlanması gereken dokümanlar.

Risk Değerlendirme Süreci – Risklerin Belirlenmesi ve Analizi

- Tespit edilmiş olan tehlikelerin her biri ayrı ayrı dikkate alınarak bu tehlikelerden kaynaklanabilecek risklerin hangi sıklıkta oluşabileceği ile bu risklerden kimlerin, nelerin, ne şekilde ve hangi şiddette zarar görebileceği belirlenir.
- Toplanan bilgi ve veriler ışığında belirlenen riskler; işletmenin faaliyetine ilişkin özellikleri, işyerindeki tehlike veya risklerin nitelikleri ve işyerinin kısıtları gibi faktörler ya da ulusal veya uluslararası standartlar esas alınarak seçilen yöntemlerden biri veya birkaçı bir arada kullanılarak analiz edilir.
- Analiz edilen riskler, kontrol tedbirlerine karar verilmek üzere etkilerinin büyüklüğüne ve önemlerine göre en yüksek risk seviyesine sahip olandan başlanarak sıralanır ve yazılı hale getirilir.

Risk Değerlendirme Süreci – Risk kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması

- Riskin tamamen bertaraf edilmesi, bu mümkün değil ise riskin kabul edilebilir seviyeye indirilmesi için aşağıdaki adımlar uygulanır;
  - 1) Tehlike veya tehlike kaynaklarının ortadan kaldırılması.
  - 2) Tehlikelinin, tehlikeli olmayanla veya daha az tehlikeli olanla değiştirilmesi.
  - 3) Riskler ile kaynağında mücadele edilmesi.

Risk Değerlendirme Süreci – Dökümantasyon

- Risk değerlendirmesi asgarî aşağıdaki hususları kapsayacak şekilde dokümanite edilir.
  - a) İşyerinin unvanı, adresi ve işverenin adı.
  - b) Gerçekleştiren kişilerin isim ve unvanları ile bunlardan iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi olanların Bakanlıkça verilmiş belge bilgileri.
  - c) Gerçekleştirildiği tarih ve geçerlilik tarihi.
  - ç) Risk değerlendirmesi işyerindeki farklı bölümler için ayrı ayrı yapılmışsa her birinin adı.
  - d) Belirlenen tehlike kaynakları ile tehlikeler.
  - e) Tespit edilen riskler.
  - f) Risk analizinde kullanılan yöntem veya yöntemler.
  - g) Tespit edilen risklerin önem ve öncelik sırasını da içeren analiz sonuçları.
  - ğ) Düzeltici ve önleyici kontrol tedbirleri, gerçekleştirilme tarihleri ve sonrasında tespit edilen risk seviyesi.
- Risk değerlendirmesi dokümanının sayfaları numaralandırılarak; gerçekleştiren kişiler tarafından her sayfası paraflanıp, son sayfası imzalanır ve işyerinde saklanır.
- Risk değerlendirmesi dokümanı elektronik ve benzeri ortamlarda hazırlanıp arşivlenebilir.

Risk Değerlendirme Süreci – Risk Değerlendirme Ekibi

Mevzuata göre risk değerlendirmesi ekibinde aşağıdaki kişilerin bulunması gerektiği belirtilmiştir;

- İşveren veya işveren vekili
- İş yerinde sağlık ve güvenlik hizmetini yürüten iş güvenliği uzmanları ile iş yeri hekimleri
- İş yerindeki çalışan temsilcileri
- İş yerindeki destek elemanları

Risk Değerlendirme Süreci – Risk değerlendirmesinin yenilenmesi

- Yapılmış olan risk değerlendirmesi; tehlike sınıfına göre çok tehlikeli, tehlikeli ve az tehlikeli işyerlerinde sırasıyla en geç iki, dört ve altı yılda bir yenilenir.
- Aşağıda belirtilen durumlarda ortaya çıkabilecek yeni risklerin, işyerinin tamamını veya bir bölümünü etkiliyor olması göz önünde bulundurularak risk değerlendirmesi tamamen veya kısmen yenilenir.
  - a) İşyerinin taşınması veya binalarda değişiklik yapılması.
  - b) İşyerinde uygulanan teknoloji, kullanılan madde ve ekipmanlarda değişiklikler meydana gelmesi.
  - c) Üretim yönteminde değişiklikler olması.
  - ç) İş kazası, meslek hastalığı veya ramak kala olay meydana gelmesi.
  - d) Çalışma ortamına ait sınır değerlere ilişkin bir mevzuat değişikliği olması.
  - e) Çalışma ortamı ölçümü ve sağlık gözetim sonuçlarına göre gerekli görülmesi.
  - f) İşyeri dışından kaynaklanan ve işyerini etkileyebilecek yeni bir tehlikenin ortaya çıkması

Risk Değerlendirme Uygulaması

- Risk Değerlendirme Metotları

1. Kalitatif Yöntemler (Nitel)

- Ön Tehlike Analizi (PHA)
- Tehlike ve İşletilebilme Yöntemi (HAZOP)
- What if – olursa ne olur yöntemi
- Neden Sonuç Analizi
- Hata Ağacı Analizi
- Olay Ağacı Analizi
- Hiyerarşik Görev Analizi

2. Kantitatif Yöntemler (Nicel)

- Kinney Risk Analizi
- Olası Hata Türleri ve Etkileri Analizi (FMEA)
- L Tipi Matris
- X Tipi Matris

Kaynaklar

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSK DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİ
Çeşitli web tabanlı anonim belge ve görseller